

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa [...] Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej
w G. S.A. w likwidacji z siedzibą w K.
przeciwko S.J.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 stycznia 2020 r.,
na skutek skargi pozwanej
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w K.
z dnia 6 kwietnia 2018 r., sygn. akt I Nc (...),

1. odrzuca skargę;

2. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. nakazem zapłaty z 6 kwietnia 2018 r. nakazał pozwanej S. J. , aby w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia niniejszego nakazu zapłaciła stronie powodowej [...] Kasie Zapomogowo - Pożyczkowej w G. S.A. w likwidacji z siedzibą w K. kwotę 175827,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 8 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty, albo wniosła w tymże terminie sprzeciw.

Od tego nakazu pozwana wniosła 7 stycznia 2019 r. skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Skarżąca wskazała, że wzruszenie zaskarżonego nakazu w drodze innych środków prawnych z uwagi na wyjątkowe okoliczności sprawy nie było i nie jest możliwe, gdyż z uwagi na upływ terminu nie jest możliwe wznowienia postępowania, a skarga kasacyjna przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Jest dopuszczalna w sytuacji, w której skarżący wykaże, że nie mógł w drodze użycia innych środków prawnych doprowadzić do zmiany lub uchylenia prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 424¹ § 1 k.p.c.), co harmonizuje z wymaganiem konstrukcyjnym skargi wymienionym w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., polegającym na wykazaniu przez skarżącego, że wzruszenie prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Powinno to nastąpić przez przeprowadzenie w skardze umotywowanego wyводу prawnego wykazującego, że w sprawie nie przysługuje skarżącemu jakiegokolwiek inny, niż wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, środek zaskarżenia prowadzący do zmiany lub uchylenia wyroku objętego rozpatrywaną skargą. Nie chodzi tu przy tym tylko o skargę kasacyjną lub skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie wyroku, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności orzeczenia.

Taki nowy środek prawny stanowi (od dnia 3 kwietnia 2018 r.) skarga nadzwyczajna, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka, i obywatela określone w Konstytucji RP albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Z ustawy tej wynika, że uwzględnienie przez Sąd Najwyższy skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w związku z art. 95 ustawy o SN - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania

sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, której wystąpienie zarzuca skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i której naprawieniu ma służyć orzeczenie stwierdzające tę niezgodność.

Wprowadzenie skargi nadzwyczajnej stawia w nowym świetle kwestię dopuszczalności zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem.

Zmiana lub uchylenie wyroku może bowiem prowadzić do wyeliminowania źródła szkody judykacyjnej wywołanej przez wydanie zaskarżonego orzeczenia i w konsekwencji uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121 i z 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, niepubl.). Jest oczywiste, że spełniając wymagania określone art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Mając ponadto na względzie, że przyczyny uwzględnienia skargi nadzwyczajnej są zbieżne z przyczynami uwzględnienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.S.N.), a także biorąc pod uwagę unormowanie zawarte w art. 89 § 4 u.S.N., należy przyjąć, iż począwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 u.S.N.) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Uprzedzając argument, że skargę nadzwyczajną mogą złożyć jedynie podmioty wskazane w art. 89 § 2, zaś w odniesieniu do orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 3 kwietnia 2018 r. - podmioty określone w art. 115

§ 1a ustawy o SN, nie zaś strona osobiście i samodzielnie, należy zwrócić uwagę, że inicjatywa zaskarżenia określonego orzeczenia musi wyjść od strony zainteresowanej jego wzruszeniem. Decyzja o wniesieniu skargi nadzwyczajnej istotnie została zarezerwowana dla wymienionych w ustawie o SN organów, ale zwrócenie się do tych podmiotów o złożenie skargi nadzwyczajnej wyczerpuje powinność wykorzystania przez stronę wszystkich dostępnych instrumentów prawnych mających na celu wzruszenie wadliwego, w jej ocenie, orzeczenia. Dopiero negatywna decyzja uprawnionego podmiotu co do złożenia skargi nadzwyczajnej otwiera stronie drogę do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18).

W rozpoznawanej sprawie skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem została wniesiona w dniu 7 stycznia 2019 r., a zatem już pod rządami obowiązującej ustawy o Sądzie Najwyższym. Skarżąca nie wykazała, aby zwróciła się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym o złożenie skargi nadzwyczajnej od przedmiotowego orzeczenia.

Z tych względów, skarga pozwanej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c.

Z uwagi na trudną sytuację materialną i życiową powódki, o kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 424¹² k.p.c.

aj